

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, v torek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemnik, za avstro-ogerske dežele ali v Ljubljani s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrt leta 3 gold. 25 kr., a. v. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petite vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampelj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“.

Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Prijateljem in bralcem „Slov. Naroda“.

Od 1. januarja prihodnjega leta 1873 naprej bode „Slovenski Narod“ izhajal kot

DNEVNIK

vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih.

Program mu ostane stari, strogo narodni, kakor se ga je držal skozi pet let svojega izhajanja.

Uredništvo in lastništvo bode skrbelo, da list svojemu nálogu kot dnevnik po najboljših močeh zadosti. Prinašal bode torej redno uvodne članke o vseh političnih dnevnikih, redne dopise iz vseh slovenskih pokrajin, ter iz politično važnejših slovanskih in neslovanskih mest: iz Zagreba, Belgrada, Prage, Dunaja, Gradca itd. Skrbelo se bode za narodno-gospodarske razprave, za obširen politični razgled in kolikor mogoče obširni del domačih in zanimivih novosti. Naznanjale se bodo po dvakrat na teden tržne cene in v posebni opomenici uradni razglasi, javne dražbe, konvokacije itd.

Na dober „Listek“, kateri bode imel reden prostor v našem dnevniku, hočemo posebno pozornost obračati. Za ta predel sta že skoro dovršena dva izvorno-slovenska romana od dveh znanih slovenskih pisateljev: „Ivan Erazem Tatenbah“, historičen roman iz domače zgodovine, in „Naprej“, izviren roman iz današnjega družabnega in političnega življenja Slovencev. S prvim začnemo že z novim letom, — ker je že skoro dokončan. Isto tako imamo hranjene povesti, prevedene iz ruskega in češkega, ter so nam posamezni spisi za ta oddelek od najboljših zdanjih slovenskih pisateljev obljubljeni.

Ker bodo potem takem stroški za naš list jako visoko narasli, prosimo v imenu slovenske narodne dnevne literature in našega napredovanja, ne samo, da nam naši dozdanji naročniki tudi na dalje zvesti podporniki ostanejo, temuč vsem prijateljem na srce pokladamo, da naš časopis še bolj razširijo, da nam po vseh krogih novih naročnikov pridobé.

„Slovenski Narod“ velja kot dnevnik:

Za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za en mesec	1 gld. 10 kr.
Za četrt leta	3 „ 30 „
Za celo leto	13 „ — „

S pošiljanjem po pošti velja:

Za četrt leta	4 gld.
Za celo leto	16 „

Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

Naročnine se naj pošiljajo administraciji „Slovenskega Naroda“ po poštnih nakaznicah (Postanweisungen).

Lastništvo in uredništvo „Slov. Naroda“.

Prihodnja številka „Slov. Naroda“ izide na dveh polah 1. januarja 1873. — prvi broj dnevnika.

II koncu leta 1872.

In zopet je eno leto naše narodne borbe na zatonu v preteklost. S to številko izdajemo zadnjo petega tečaja našega glasila, in zopet nam je dolžnost pregledati, kam smo prišli, kak položaj imamo, kaj smo dosegli, kaj ne v tem letu. Res nij to baš ugoden posel, ker lansko leto ob tem času smo bili opravičeni več upati nego nam je istina prinesla, kakor se tudi situacija okolo nas po velikem svetu v pretečenem letu nij nikjer zdatno spremenila.

Nova zedinjena nemška država ima svoje notranje procese. Razen tega, da jej je na zapadu požirati plen, ki si ga je priborila s krvjo svojih sinov, vrše se v njej sami premembe, ki časa trebajo, da se pokaže, ali bodo to veliko vsem narodom Evrope nevarno državo oslabile ali okrepčale. Rusija gre na potu napredka dalje, in narodna zavest in moč se vzbujata, dasi so na vladi še menj narodni elementi, kateri so letošnji berlinski shod cesarjev prouzročili. Za Rusijo najbolj velja rek: „čas dobljen, vse dobljeno“, zato je dobiček za njo mir in tega je letos v Evropi imela, med tem, ko jo vojska v Aziji pelje do vedno večjih zakladov bogastva. Francoska se je v tem letu pokazala, da nij še ponižana, ne še zatrta, kakor je oholi Nemec triumfoval. Ko je trebala novece, da odrine tujčevo peto Nemčevo z zatlilnika, ves svet jej je zaupal, vse je bilo pripravljeno dati. Žalibog, da se v tem letu nij še posrečilo Franco-

zom monarhiste in reakcionarje odpalmiti in svobodni na Francoskem edino ugodno republiko utrditi — kar upajmo, da se zgodi v prihodnje. — Italija in Španija se trudite priti do notranjega miru, prva da bi utrdila dobljeno narodno in državno zedinjenje, druga mora prestajati še vedno uporne izbruhe, da bi došla do svobode, reda in blagostanja. Doli v slovanskem jugu pak veselo napreduje mala Srbija jedro prihodnje slovanske države, ki bode imela še nepreručljiv vpliv na vso Evropo, posebno pa na nas Slované.

In avstro-ogerska država? Tako stoji nezgotovljena, v notranjem oslabiljena in razrovana, kakor smo jo našli početkom leta. Ta in onkraj vlada manjšina nad večinami, Slovanu in Rumunu je mačeha, vedoč ali nevedoč dela na lastno škodo. Kakor smo v pretečenem tako hočemo v prihodnjem letu vsi Slovani braniti se nasilju in upanje nam ne upada, da priborimo narodno svobodo, podlogo vsem drugim političnim pridobitvam.

Slovenci posebej smo brez dvombe po svojih močeh in kolikor nam je bilo v neugodnih okoliščinah mogoče, precej korakov napredovali. Narašča narodna zavest in število boriteljev za narodno svobodo in omiko se množi, tako idemo s pogumom na novo delovanje. Ako smo v lastnem narodnem taborju večkrat drug na drugega trčili, ako nam je tudi letos prizadelo nevesele trenutke, videčim kako se je ta ali oni od nas pol ali celo odtrgal: gledati moramo stvar z višjega pozorišča in tolažili se bodemo, da se taki sukobi nahajajo povsod v življenju in naravi, da morajo torej biti, ter da so podobni viharjem ki zrak čistijo. Ako

nas prihodnje leto bliže do prave in razumne zloge pripelje, — bodi nam pozdravljeno.

Slovanstvo in Nemštvo.

II.

V svojem prvem članku*) smo rekli nekoliko besedi o tem, da se bode v ožigled močne in velike Germanije in njenih bojnih namér, morala misel o politični zvezi Slovanov vedno bolj razvijati in naposled se tudi oživotvoriti.

Veliko občinstvo še meša, žalibog idejo o političnem zedinjenju Slovanov, izpozvanim po sedanjem položaji stvari v Evropi, s slovanofilstvom, katero se je začelo razvijati v zadnjih četrdesetih letih v srednji Rusiji.

Slovanofilstvo, katero si je za izhodišče vzelo, proučiti osnove ruskega življenja in ruskega narodnega duha, in si naredilo potem nauke v posebnej sestavi, se je pregrešilo baš tam, kder je menilo, da je najmočnejše: nij pripoznalo namreč svojega naroda.

Ker nij poznala historičnega razvitka ruskega naroda, nij spoznalo ni v naši pretečenosti, niti v naši sedanosti prvotnih narodnih temeljev, zmešanih s tujimi uplivi — tatarskimi in bizantinskimi.

Akoprem je čudno govoriti to o ljudéh, kateri so vse svoje življenje in vse svoje moči naučenju ruske prošlosti in narodnosti posvetili, vendar nij sumiti, da je gledišče, iz katerega so ti ljudje gledali, minolo za sedanjo Rusijo, bilo vseskozi krivo, in to tem več, ker so iz nje izišli tako zvani zapadniki, kateri so z nekim prezirom od ruske starine odvrčali se.

*) Glej štev. 140.

Ko so videli, kako se je zdaj globok jez med državnim in narodnim življenjem razrušil, in ker so žalili, ka je Peter s svojimi reformami in pro-uzročenjem tako imenovane petrogradske perijode naše zgodovine, probudil narodno življenje — so začeli slovanofili v pretečenosti iskati prvotni ruski ideal. In iz tega izvira oni osodepolni pregrešek, kateri je na vse nauke slovanofilov užgal znak mrtvila in jih približal idejam, katere zaslu-žijo antipatijo mladeži in vseh, kateri želijo reforme ruskega društva. Slovanofili, ki so začeli iskati prvotno-ruski ideal, pa ga niso našli v najstari, čisto ruskej, od vsega tujega uplivanja svobodni dobi naše zgodovine, v dobi predtatarski, nego v moskovskej državi v velikem cesarskem posestvu 13. stoletja. Prvotna Rusija s svojim sijajnim in svobodnim razvitkom nij obudila pozornosti slova-nofilov. Vse svoje simpatije so oni obračali k mo-skovskej državi 16. in 17. stoletja sodeči s svojim umom, da je ta država bila samo na pol ruska, ter da se je razvila in stvorila pod mogočnim uplivanjem tatarske ordije in bizantinstva. Slo-vanofili so z največjo ljubeznijo in radostjo prijeli se uredbe, ki karakterizujejo to epoho našega (ruskega) razvitka, pozabivši, da so nam te uredbe od zunaj prinesli, da so se one razvile pod tujimi uplivi, ne samo da niso bile izvirno prvotne, čisto ruske Rusije, nego so jej ravno v glavnih svojih potezih nasprotivale.

In ko so idoč za tem idealom izgubili en-krat ravnotežje, so došli slovanofili, ker jih je na to silil nasledek njihovega delovanja, pod svojo brambo takše pojave do — petrovske dobe, ka-teri niso bili baš z ničim opravičeni, pa jih je mrzilo zavedno in zdravo misleče rusko občinstvo. To je podrlo kredit slovanofilskih nauk, ter je dalo njihovim protivnikom povod, da so jih sma-trali za privržence v tem času vladajoče reakcije. V mnogih imenih slovanofilov je svet menil videti isto kar obskurante in zaveznike onega prava, od katerega se je izobraženo občinstvo moralo od-vračati.

Slovanofili, potem ko so enkrat prišli do skraj-nosti, se niso mogli več ustaviti na tem potu. Hlepenje po idealih moskovske države, jih je po naravnem potu dovelo do tega, da so zavrgli Pe-trove reforme in stavili svoj ideal nad ideal za-padne Evrope. Pri tej priložnosti se je pokazala ona znamenita beseda o gnjilobi zapada, beseda,

katerej nij izobraženeja Rusija nikakor verovala, ter katera je pred vsem dovela slovanofilstvo do pada, kakor posebno sekto.

Krimska vojska in iz nje nastale velike re-forme, diskreditovala so do kraja slovanofilstvo. Ker so se edino na polji negacije kretali, slovano-fili niso mogli stopiti na poprišče onih važnih vprašanj, s katerimi se je izključljivo pečala vlada in občinstvo. Njihov nauk jim je propal v skraj-nosti in absurdnosti.

O bivšem tem slovanofilstvu se v sedanjej Rusiji ne more ozbiljno govoriti; ali vsa drugača postaje stvar, kadar se govori o političnem je-dinstvu Slovanov. Prezirati in zametavati to jedinstvo, bi značilo prezirati in zametavati interese Rusije.

(„Ruski Mir“.)

Dopisi.

Iz Maribora 21. dec. [Izv. dop.] Do-pisnik od 18. t. m. iz našega mesta je v svojem članku na pravem strelišči streljati začel. Začnimo pri čitalnici v narodnem in ne v materijalnem smislu delati, videli bote, gospodje, kateri ste nas dozda le z besedo: potrpimo! tolažili, da naša reč bode v enem letu vse drugače in boljše stala, nego denes stoji, ali prav za prav visi. Dajte enkrat nam mladim saj nekoliko prav in zopet bomo ži-veli. Zatorej ven iz te luknje, v katero se gospe ali gospodičine iti ne upajo, in preskrbimo si drugo, dobro in priljudno stanovanje, kjer bomo za svoj dober in pošten krajcar tudi kaj dobrega in pri-ljudnega dobili.

Trgovski narodnjaki.

Od Drave 23. grudna. [Izv. dop.] V štev. 50. „Slov. Gospodarja“ smo brali dopis iz Negove zadevajoči nadomeščenje bivšega župnika na Muti g. Mat. K. za župnika negovskega. — V omenje-nem dopisu se pelinovec ponuja novemu župniku in pa sladka hvala popeva dosedanjemu oskrbniku negovske župnije g. Fr. J. — Kakor smo iz go-tovih virov izvedeli, je g. Fr. J. . . . r sam tisti do-pisnik, ki je lastnoročno svojo hvalo spisal, kokar je že letos ravno to pri neki drugi priliki storil. Mož, nam nij posebno znan; po njegovih spisih v „Sl. Gospodarju“ soditi je morda kak skrbni vi-norejec ali vinski barantač; bolj znan pa nam je sedanji g. negovski župnik, ki se je nedolgo ločil iz naše sredine. Bivajoč med polnemci in nem-čurji je vendar vselej ljubil mili slovenski jezik,

v kojem se je najrajše pomenkoval in Slovencem besedo božjo oznanjeval. Njegova knjižnica sloven-skih spisov je priča, da je tudi gmotno podpiral slovensko slovstvo; britke okoliščine, kakoršne se nahajajo tukaj na slovensko-nemških mejah, so ga storile previdnega in mirnega domoljubea, ki nij iskal svoje hvale niti nij po svetu trobil, kar je storil v prid svojemu narodu. Po našem prepri-čanju je on verli domorodec in zaslužni duhoven, torej mu iz srca želimo, da po 35letnem pastiro-vanju po težavnih goratih krajih med svojimi ro-jaki najde mirni prostorček. Obžalujemo pa in stu-dimo neomikanost, da ne rečem surovost, kateroj je on prišedšega župnika sprejel, da ga še pod streho nij pustil pred določeno uro; studimo zad-njič tudi grdo breznačajnost, kakova se v celem istem dopisu razodeva.

Eden v imenu vseh naših tukajšnih narodnjakov.

Iz Žavca 24. dec. [Izv. dop.] Tehniška komisija prehodila je že črto, po katerej se misli zidati železnica Celje-Bukovje. Našla je načrt po vsem dovoljen, samo zarad velike komercijske ceste je neki te misli, da bi jo železnica ne imela naravnost v isti površini prekrizati, ampak se ali nad cesto ali pod cesto voditi. Po prvem načinu bi se moral napraviti visok napis in most nad cesto, po drugem pa, ako bi se želenica skušala v prekopu pod cesto napravljati, bi pogosto stala pod vodo. Vsakako pa bi se stroški za zidanje zelo povišali. Kolikor mi je znano, južna železnica večkrat prekriža dunajsko-tržaško cesto in na več krajih v isti višini. *) Zakaj bi se tu ne privolila, tem laže, ker bode po zidani železnice ponehalo sedanje res ogromno prevažanje premoga.

Iz Ljutomer 26. dec. [Izv. dop.] Iz občnega zbora okrajnega zastopa dne 23. t. m. Ta zbor bil je v marsičem znamenit. Vdeleževali so se ga slovenski zastopniki, a tudi nekateri nemškutarji. Spoznali smo pri tem zboru, da naši slovenski možje napredujejo v duhu časa, da razumejo času primernenaredbe. Rednega par-lamentarizma so se naši slovenski možje kaj lepo že privadili. Razun lokalnih zadev bile so sledeče razprave bolj zanimive: Šolnina se nij od-pravila. Dotičnemu predlogu je manjkalo samo

*) Postavimo tik Ljubljane, potem pri Logatcu. [Ur.]

(Dalje v prilogi.)

Listek.

Iz Rusije.

O nedavnih reformah v Rusiji.

(Spisal prof. dr. Fr. Celestin.)
(Konec.)

Davek od soli sicer nij velik, pa je vendar težaven, ker zadeva vse, tudi najbolj revne. Hoteli so ga že odpraviti, pa ministerstvo financev, ki je rado v zadregi, odkodi dobiti denarjev, za sedaj nij dovolilo tega, in vendar bi morda brez svoje škode lahko to storilo. Na Eltonskem jezeru n. pr. je treba plačevati za pravico dobivati sol 1 k. od puda, za dobivanje 1½ k., 7½ k. za prevoz do Volge in do Moskve 25 k. in torej bi se sol v Moskvi imela prodajati po 40 k., če štejemo do-bička 5 kop. Pa z akcizom (30 kop.) prodajo sol po 1 r., in torej vlada ne dobiva 30 k., ki jih ljudstvo plačuje odveč. Ko bi akciza od soli sploh ne plačevali, bi več soli kupovali, lože davke pla-čevali, ne zaostajali ž njimi kakor sedaj, in 3. ne-kateri kmetič bi zapil te denarje (česar se vé, nij želeti) in tako bi vlada saj nekaj dobila pri žganji tega, kar bi zgubila pri soli. Tudi bi prihranili vse stroške za pobiranje davka od soli (okoli 1,800.000 r.). Da se sme tako računati, vidimo iz primera Anglije, kjer je po odpravi davka na sol davek od žganja se vsvojil, in vsi produkti ži-vnoreje se ponižali v ceni na 50 %. Tudi za na-rodno zdravje bi bila nižja cena soli zelo potrebna: ruski kmet je večidel le rastlinske produkte, in

torej njegov organizem zahteva več soli ko teh, ki jedo meso. Pa soli se v Rusiji rabi komaj okoli 70 milj. pudov, t. j. pri 70 m. prebivalcev okoli 17 f. na vsakega, v Angliji pa se rabi 25 f. na človeka. Za to je ruski organizem tako nagnen k vsem epidemijam, in je smrtnost v Rusiji veliko večja ko v ostali Evropi.

1. januarja 1863. l. je komisija, izbrana za pregled davkine zisteme, izdala svoje delo o dav-kih od nepremičnega imetka v mestih in pa o davku za pravico kupčije in obrtnije. Oba dela sta osnovana na raznih načelih. Prvi davek je bil ustanovljen namesto podušnega od meščan in torej razdeljen na ves imetek mest in ne pada kakor sploh skoraj vsak davek le na najbolj revne. Misel, olajšati meščanski stan pa nij bila izpeljana dosledno: sicer imetek, od katerega bi se imelo po razkladu plačevati menj ko 25 k., je po za-konu prost od davka, pa vsled te zavisnosti od razklada davkov v bogatem kupčijem mestu re-vež ne plačuje od imetka, od katerega bi moral plačevati v revnem. Reveži tu plačujejo po 3 ali 5 kopejk davka na enkrat: „sborščik“ hodi trži den okoli meščan, prodajočih svoje izdelke, in če gospodar gre iz doma, polaga svoj davček na go-tovo mesto, „sborščik“ prihaja in jemlje kopejke. Tu se ve da nij pravilnega računa, in nikdo ne more biti porok, da revež ne plačuje kaj odveč, zraven je tako zbiranje drago za mesto, pa ven-dar je ono bilo prvi korak k davku od imetka in dohoda sploh.

Novi zakon o kupčiji in obrtniji je ponižal

davek velikih trgovcev nij premenil davka srednjih, zahteva pa davek od malih, ki prej zunaj mestnega niso plačevali nikakega. Torej ta zakon obla-ga trud a ne kapital, kar je nasprotno postavi ob imetku v mestih in sploh osvobojenju kmetov, ker oba ta zakona sta hotela olajšati trud. Prej so se kupei delili na tri gildije, in zraven jih je bila še svobodna obrtnija. Kupci prve gildije so plače-vali 570 r. davka, druge 285 r. in tretje 30 r., in vsak je imel pravico odkrivati po tri prodajalnice. Novi zakon pa jih deli na dve gildije: 1. velikih kupcev, plačuje 265 r. povsodi, 2. ima kupčijo na drobno, in davek se razlikuje po krajih od 65—25 r. v krajih 5. razreda. Zraven pa so uvedena obrtnijska spričevala 1. na kupčijo na drobno, 2. na razvozno kupčijo, 3. na meščansko obrtnijo (čevljarijo, krojaštvo itd.), 4. kupčijskim pomočni-kom. Za ta spričevala se tudi po krajih plačuje različno od 20—8 r. Nezavisno od plače za ta spričevala, mora vsaka prodajalnica odkrita po njih plačevati od 20—2 rubljev; za odrazvozne kupčije je treba plačevati davka 15 r. in od raz-vozne 6 r. Zunaj vsega tega imajo vse osebe pe-čajoče se sploh s kako obrtnijo plačevati še 2 r. 50 k. Vsa ta spričevala je treba jemati in plače-vati za nje pred novim letom. K zakonu je prilo-žena razdelitev krajev Rusije, in naštetih so pred-meti, s katerimi se sme svobodno kupčevati, in pa s katerimi le po obrtnijskih spričevalih o kupčiji na drobno.

Poniževati davek od velike kupčije pač nij bilo treba, tudi mej raznih kupčij nij mogoče usta-

1 glas, da bi večino dobil. Da se ta nasvet nij sprejel, temu je samo to krivo, ka so že tako velike dačne naklade, in ker so srenje šolnino na občinske naloge prevzele. Dovolilo se je toda vendar 2142 gld. okrajnemu šolskemu svetu za učiteljske plače. Za pospeh kmetijstva se je dovolilo 475 gl. Iz tega se imata kupiti dva bika za plemo; ostanek se ima po večem porabiti za nagrado učitelju, ki bode po farah v vsem okraju v kmetijstvu podučeval. Za svetovno razstavo v Beču dovolilo se je 100 gld. Trgu ljutomerskemu se je dalo dovoljenje, da sme 10.000 gld. od svojega skazanega premoženja 86.000 gld. zastaviti, da si napravi hranilnico po zgledu vseh večih krajev. Trgu Vržeje dovolilo se je, da sme 2000 gld. na posodo vzeti. Sklenila se je spomenica na državni zbor za železno črto skozi Ljutomer.

Ravno tako tudi prošnja do državnega zbora, da se spremeni postava o legaliziranji. Naposled bil je sprejet še predlog g. Božiča, da se napravi v Ljutomeru gospodarsko-meščanska šola s slovenskim učnim jezikom. Ta predlog je g. Božič v izvrstnem govoru podpiral, v katerem je prav umna načela in zdrave pojme o šolstvu razodeval. Njegov sklep je obveljal in volil se je odbor 5 udov, kateri se ima pomnožiti z zvedenci izmed učiteljstva, in kateri naj v tej zadevi v dogovor stopi z deželnim odborom, ljutomersko šolsko občino, da se s pomočjo teh in s pomočjo vsega okraja osnuje meščanska šola v Ljutomeru.

Iz Marenberškega okraja 24. grudna. [Izv. dopis.] Pri nas je §. 19. osnovnih postav o enakopravnosti celo neznana stvar, zato se s Slovenci in Nemci po naših uradnih in sodnih enako občuje, seveda nemški. — Tukajšni bilježnik ima kakor nalašč popolnoma nemškega pisarja in ker se večkrat prigodi, da bilježnika samega nij doma, ki za silo slovenski govori, se mora slovenski kmet za drag denar z nerazumljivo nemščino mučiti dati, dostikrat z nevarnostjo, da ga krivo razumejo in zato tudi krivo naredijo njegova pisma. Ni dolgo, odkar se je zgodilo, da je bila cela glavica 200 goldinarjev na krivo ime vknižena ali intabulirana samo zaradi tega, ker strankam nij bilo mogoče se prav sporazumeti.

Enako se godi pri naši sodnji; stranke pravijo slovenski, zapisuje se pa nemški in na te nemške zapisnike mora kmet tudi priseči, ako je treba prisege. Nij dolgo, odkar se mi je slovenski

kmet pritožil, da je moral priseči na nerazumljivi nemški zapisnik ali protokol. Slovenci morajo pridno plačevati in pa molčati; ako pa kaj zinemo, nas že kot nemirneže in Bog vedi kaj psujejo.

Iz Mute 24. grudna. [Izv. dopis.] Črez bistro vodo, pri kateri so naše fužine, je ne daleč od mosta ozka brv prek potoka, a brez vsakršne ograje. V letošnji spomladi že je otrok gredč čez brv padel v vodo in se vtopil. Ali fužinar, nek rojen prusak, še toliko skrbel nij, da bi širšo brv ali vsaj kako ograjo dal napraviti. Pred dvema tednoma je voda, kakor obče znano po velikem deževju sila narasla; dva otroka pa, ki sta se namenila iti prek omenjene neograjene brvi, spet padeta v vodo in nij jih bilo rešiti zaradi globine naraslega potoka! Fužinar je, dasi ptujec v enem tudi srenjski predstojnik, pa zato nič bolj ne skrbi za varnost svojih srenjčanov; saj tukaj vidimo, kako mu je mar za občno varnost in korist.

Iz Ptujja 23. dec. [Izv. dop.] Mi smo mislili, da je ptujsko ustavoverno društvo že tako med mrtve dejano bilo, kakor oče vseh teh društev, g. Giskra, ker do 18. dec. letos skoro nikomur nij več bilo znano, da še živi. Gosp. Herman ga je zopet iz spanja zdramil in mu dal priliko, enkrat o sebi dati govoriti. Znani govor g. Hermana v deželnem zboru o ptujski-realni-gimnaziji, kateri je v naših ptujskih ustavovernih krogih veliko vzbujenost učinil, bil je predmet zborovanja tega društva. Da nobeden govor slovenskega poslanca tej stranki nij po godu, o tem smo prepričani. Drugega tudi gosp. poslanec ptujске okolice gotovo nij pričakoval. Kar je sicer tej stranki gospod Herman, to njoj je cela narodna stranka, katera je gosp. Hermana v deželni zbor poslala. On v tem trenutku ne bi bil naš mož več, kedar bi ustavoverna stranka z njim v narodnem, to je edino glavnem vprašanji zadovoljna bila. Ustavoverci hočejo slovenski narod zadušiti, mi se borimo za eksistencijo naroda; ustavoverci udrihajo večidel po klerikalcu Hermanu, mi pa smatramo, da hočejo narodnjaka Hermana zadeti. Zato naši poti gredo tedaj na dvoje, nasproti. Kar se zborovanja ptujskega društva samega tiče, smo se prepričali, da društvo samo nij vedelo, kaj je hotelo. Konec zborovanja je tedaj bil, da je društvo objavljeni razsodbi mestnega zastopništva pristopilo, in govor g. Hermana vseskozi za „lažljiv“ izreklo, in to po predlogu gospod dr. Leon-

harda tukajšnega zdravnika. Razlogi zgorej omenjenega sklepa so bili, moram reči, ravno smešni. Nekateri govorniki so zahtevali, naj ustavoverno društvo o govoru g. Hermana tako dolgo ne sodi, dokle, se ta govor po stenografičnem zapisniku ne razglasi, ar tako kratko g. Herman gotovo nij govoril, kakor „Tagespošti“ razglašen celi go-gespošta“ prvič obje ne zлага s tem, kar je „Tag. Herman „gotovo“ ne. Ali sklenilo se je, da je nijso znane, in da te v „laži“ trdil, če še tudi stati morajo. Ker pa se ne mofačnem zapisniku to razglasilo, izreče se že za napkati, da bi se denje, če tudi ne znano, za „lažljivo“ njegovo tr-„zrele“ ptujsko nemške politikarje. Kaj imate Herman o disciplini na tukajšni gimnaziji mn, nam je skoro gotovo znano, o tem jim bil večkra. tukaj govor, namreč to, da g. Fihna razposajene dijake vsegar pred učitelji brani, tako da učitelji v šoli nemajo nikake moči po tej korupciji. To je tako daleč šlo, da so dijaki gospodom profesorjem, kateri so je kaznovati hteli, s tem pretili: „bom Vas že gospodu ravnatelju zatožil.“ — Ali je to disciplina?

Iz Pešte 23. dec. [Izv. dop.] Od kar imamo novo ministerstvo je naš državni zbor prišel spet v kolovoz bolj mirnega in rednega poslovanja. V brzem teku in brez prevelikih težav in prehudih debat stvoril se je zakon o uredenji Budim-Pešte, zakon o agrarnih razmerah naseljencev, potrdil se je državni poštni ugovor s Črnogoro in dovolilo 43.812 rekrutov za leto 1873. Samo pri vprašanji podeljenja indemnitate, zlasti pa pri dovoljenji posojila 54 milijonov goldinarjev razkurila se je do živčega plemena debata med levico in financ-ministrom Krkapolyjem. Levica je napadala s svojo znano energijo Krkapolya kakor nekdaš Lonyaya. Krkapoly branil se je moževno in ne brez vspeha. Deakoveci so bili nemi gledalci in poslušalci tega govorniškega dvoboja. Mesto da bi se bili za Krkapolya zavzeli, ter ga napadov levice branili, zamrmrali so k večjemu, če je sem ter tje kaka preostra beseda od levice pala. Krkapoly je bil, kar nij prav, od svoje stranke grdo na cedilo postavljen! Debata med njim in levičarji se je najbolje motlala okolo naše finančialne derute. „Reforma“ pravi, da je cela naša narodnogospodarstvena politika napačna. Za peštanske boulevarde izvrgli so se milijoni, v morsko pri-

noviti: nij mogoče slediti, da bi kupec ne kupčeval na debelo v prodajalnici, ki ima sicer le spričevalo na kupčijo na drobno in torej večina velikih trgovcev kupčujejo po spričevalih 2. gildije. More se primeriti, da kak branjevec, ki ima blaga komaj na 50 r. in na leto skupi kakih 200 r., plačuje davka le trikratij menj ko kak kupec, ki skupi tisučkrat več ko branjevec. Mali kupčiji in obrtniji torej nij lehkko, brez male pa tudi velika zaostaja.

Če se meščanin peča s kakim rokodelstvom, če tudi brez pomočnikov, mora plačevati davka 2 r. 50 k., toliko tudi (in sicer naprej) pomočnik, če nij pri mojstru, in si hoče kaj zaslužiti, da bi se preživel. Tu je že davek ne na delo a na pravico dela, česar bi država pač ne smela zahtevati, zakaj tudi kmet ima nekaj srokov za plačo davka, in torej ga more zaslužiti. Ta davek je posebno težaven v stepnih mestih, kjer delavec na teden zaslučuje komaj 1 r. 50 k. in ima na nje preživeti z vso družino.

Glavna naloga komisije pa je bil projekt zamene podušnega davka na pohišni in pozemeljni. Pa preden povemo, kako je sestavila komisija ta projekt, treba je kratko spregovoriti o državnem zemskem davku. Pobira se ta davek n. pr. da bi se zdržavale okrožne policijske uprave, na poštne konje; etapne štacije, pošiljatev izgnanih arestantov, na kurjavo vojaških poslopij in gubernatorskih domov itd. Ti razhodi se ne razlikujejo od drugih državnih v ničem, kakor da se zanje pobira posebej davek. Prej so nekatere iz teh raz-

hodov opravljali in natura, in potem se le jih namenili na davek v denarji. Ko je skrb za domače potrebe gubernije prevzelo nase zemstvo, bi mu pač tudi ta davek bili lehkko dali v roke. Pravijo pa, da je razlog, zakaj se ta davek pobira posebej, ta, da se pobira v večem ali menjem količstvu, kakor je ravno treba, in da ostanke gubernski uradi deloma smejo rabiti brez posebnega dovoljenja finančnega ministra za svoje potrebe, česar bi drugače ne mogli, ker iz občnega državnega dohoda vsak dopolnilni kredit daje le državni svet. Prav za prav pa je vse to pobiranje in odpisavanje davka od ene uradnije k drugi le vtikanje iz žepa v žep, in državno kontrolo le še bolj težavno dela.

Omenili smo že, da je vlada predavši na razsodbo komisije izmeno zisteme davkov še nezavisno od tega prosila zemstvo za svet, vemo tudi, kako je večina zemstev odgovorila. Vendar pa še utegne biti zanimivo ob kratkem se ozreti na delavnost komisije. Ona namerja prenesti podušni davek po razkladu na kmetske hiše, in hiše meščan, kupeev, in drugih nedvorjan, ves državni davek pa, padajoči na kmete, razložiti na kmetsko zemljo, in davke padajoče na meščane deloma zedini z nalogom na nepremični imetek v mestih deloma pa s plačo spričeval v meščanskih rokodelstvih. Od dvorjanske zemlje pa bi se plačeval davek le tū, ko bi razhodi bili veči ko davek od kmetov, ki se periodično razdeljujejo po gubernijah. Razdeljeval bi se pa „po dvorni“ (od hiš) nalog tako, da bi administracija, ali zemstvo, ali, kjer ga nij, „ko-

mitet“ zemskih (provincijalnih) davkov, delili gubernijo na okraje, ki bi jih ne smelo biti več ko šest, in ustavljali znesek davka za celi okraj, in za vsako srenjo posebej, tako da bi se nazadnje nabral znesek, ki bi ga zahtevala centralna vlada od cele gubernije. To je v kratkem projekt komisije, iz katerega se vidi, da osob plačevalcev nijso hoteli premeniti. Namen komisije pa je sledeči:

1. Olajšati stanove, plačujejoče davke z bolj pravilnim razloženjem davkov, in odpraviti te zadržke, ki so vselej bili pri pobiranji davka pri podušni zistemi.

Podušni davek plačujejo taki razredi naroda, ki prav za prav nemajo imetka, če tudi imajo zemljo, zakaj to smejo le rabiti in plačujejo od nje ali državi ali častnim osobam. Takih je še mnogo vkljub osvobojenju kmetov, ki se izpeljujejo prav počasi, kmotje posestniki pa morajo plačevati odkupnino, ki časi presega najemno plačo, in torej je tudi te težko šteti za prave posestnike, dokler se popolnoma ne odkupijo. Podušni davek, ki se računi na vso srenjo po številu duš, se razlaga med pozamezne plačevalce in sicer skoro vselej po številu tjačlovih (tlačanskih) delavcev. Število duš pa se ravna skoro povsodi v srednjem številu k tjačlom kot 2 $\frac{1}{2}$: 1, tako da se sme jemati število duš za merilo delavnih sil brez posebne zmote. Ko bi hoteli davek na delavno silo narediti še bolj pravičen, imeli bi Rusijo razdeliti na kraje gledč na visokost zaslužka in tako ustanoviti znesek davka od tjača. Komisija ne taji, da je po-

stavo na Reki milijoni, v Almosdu in Debrečini naredile so se drage in celo odviše žrebčarije, železnične črte se niso tam potegnile, kjer bi se bile v povzdigo obrta in kupčije potegniti morale, ampak tam, kjer so privatnim koristim v prilog bile, in pri takih okoliščinah, da bi na državne finance še v dobrem stanju bile?

Kakor znano, poslal se je bil jeseni Majtheny kot kr. komisar v Novisad, da upravo srb. narodu premoženja, kajti sumljalo se je, da Miletičjanci s srbskimi zakladami. Majtheny je skimi crkvenimi s prvica s tem prekoračil, da se je svoje poslanje borbo Srbom proti Magjarom mešal. tudi v je imel zato tudi tajno nalogo od vlade. Brž tega bilo je več burnih prizorov v Novem. Da! on se je celo predrznil, turškega emigranta Pelagiča, ki s črnogorskim potnim listom potuje, zapreti dati z očitno nakano, da ga turškim oblastim na kaznovanje predá. Pelagič je bil pa na neposredno povelje iz Pešte zopet osvoboden. To se je pa Majtheny tako na žal storilo, da se je že čulo, da se hoče svojemu komisarstvu odpovedati; in res, on je že dalje časa v Pešti. V novejši čas se pa spet čuje, da bo šel nazaj v Novisad. „Reforma“ vedno proti Srbom plat-zvona bije, in vlado na energično postopanje proti njim kliče. —

„Pešti-Naplo“ je osnovo reforme volilnega reda v Cislajtanijski z veseljem pozdravil, kajti v tej reformi vidi pogoj eksistence ustavoverne stranke, ki ima solidarne interese z našo državno zbornico večino. „Pešti-Naplo“ priznava, da osnova te reforme ni v prilogi liberalizma, da jej pa kljub temu vendar naj boljši uspeh želi, kajti ona utrjuje dualističen ustroj monarhije.

Politični razgled.

Članek v „Slovenskem Narodu“ v katerem Italijan iz avstrijske Furlanije priporoča Italijanom in Slovencem zvezo proti navalu germanizma in prusofilstva, je povsod pozornost obudil. Praška „Politik“ prinaša povodom te prilike obširen članek pod naslovom „odperte meje Avstrije.“ Ta list pravi, da to pismo v „Slov. Nar.“ kaže, kako se zavest vedno bolj širi, da je nemški element vsem evropskim narodom nevaren, in kako brezumno je ravnala od nekdanje Avstrije, da je Slovane na italijanski meji vedno slabila.

dušni davek nalog na delavne sile, pa ga ne more prenesti na zemljo, že tako obloženo, in tudi ne na osebo delavca, ker bi to bilo ravno tako sitno, kakor je s podušnim davkom vsled revizij ljudi, zadržavanja prehoda kmetov itd. Davek od hiše kot stvarnega zauka delavne sile in bolj ali manj koristne porabe njene pa bi ravno tako zadrževal delavne sile, kakor jih zadržuje podušni davek ali pa bi jih davek od delavca; če bi se pa podvorni davek ne pobiral po številu delavnih rok, bil bi neravnomeren in krivičen: zakaj hiša ne more biti imetek odgovorni za plačo davkov, ker je le potreben inventar za delavca, kakor za kmeta hišno in poljsko orodje, ki po zakonu zato ne more biti prodano (Veštnik Evropy apr. 1871 str. 785). Tudi število delavcev bi se gotovo imelo v ozir jemati pri uvedbi davka od hiš, zakaj drugače bi se lahko primoralo, da bi družina, ki ima enega delavca plačevala toliko, ko druga, ki jih ima pet. Komisija pa meni, da bi se nobena hiša ne smela okladati več ko na dvojni znesek tega, ki bi ga plačeval dvor, ko bi se nalog razdelil na vse enako, n. pr.: v vasi je 10 hiš, v eni živi pet, v drugi 2 v ostalih v vsaki en delavec. Po pravilih komisije, ki od pobištva hoče 5 rub. davka, bi 5 delavcev plačevali 10 rub., drugih 10 v devetih hišah pa bi plačevali 40 r. ali 4 r., na delavca, in torej bi družina z mnogimi delavci plačevala dvakrat manj ko kak samec, čeravno je prva skoro zmiraj bolj bogata od drugega.

volilna reforma in zopet volilna reforma se sive tečna jed, s katero vsi oficijozni in na pol oficijozni dunajski in provincialni listi dan za dnem pitajo svoje verne bralce. Ako po vpeljavi te postave, če jo še srečno doživimo, Avstrija ne bo rešena vseh nadlog in postala prava zgledna država za vso Evropo in še za — Kineško, niso temu krivi plačani dninarji iz dispozicijskega fonda mastne grizljaje požirajočih časnikov. Samo obnašanje Poljakov jim še dela malo preglavice, ker so že mislili, da nema več poljskega vprašanja. In zdaj poljska delegacija naravnost izreče, da na podlagi direktnih volitev se s tem ministerstvom ne bode pogodila in da vpeljavo direktnih volitev smatra za posilen čin, v katerega Poljaki nikoli ne bodo privolili. Ustavoverni listi se s tem tolaže, da so Poljaki že dostikrat kako možko izrekli, da pa so končno še vselej po lepih obljubah se dali pomiriti. Tedaj se jim tudi zdaj s kako koncesijo, deželnim ministrom ali kaj enacem zadostuje. Upamo pa, da vsaj tačas Poljaki ne bodo propali stari svoji pregrehi: omahljivosti in se trdno držali federalističnih načel, sebi na korist, vladajočemu sistemu pa na pogubo.

Državno ministerstvo in vlade obeh državnih polovic so se dogovorile, pripravljajta za delegacije tako pospešiti, da se more sesija državnega zbora meseca marca pričeti. Hočejo takim načinom, da se posvetovanja še pred začetkom svetovne razstave doženejo.

Konference za volilno reformo, ki se prično po praznikih, pečale se bodo le s posameznimi načrti za Češko in Dolenje-Avstrijsko, tako poroča „N. F. P.“ In za Galicijo?

V alokuciji (nagovoru), katero je papež govoril v kardinalskem konsistorij, ostro obsojuje postopanje italijanske vlade proti katoliški cerkvi in nadaljuje: „Naša žalost pa je še večja, ako pogledamo na neusmiljeno proganjanje, katero proti cerkvi vrši nemška država, kjer se ne samo zvi-jačo, temuč celo z odkrito silo skuša uničiti. Osobe, katere niti niso naše vere, ter je še ne poznajo ne, si prilastijo oblast, dogme in pravice naše cerkve razkladati. Ti možje dodajo svoji prenapetosti še natolcevanje in smešnost, ker se ne sramujejo katoličanom proganjanje pripisavati, obdolže škofove, duhovstvo in verno ljudstvo, ker ne hoté postaviti in volji države dajati prednost pred svetimi cerkvenimi zapovedi. Voditelji javnih zadev naj bi vendar verjeli, da če kdo med njihovimi podložniki gotovo katoličani dádó cesarju, kar je cesarjevega, in zato tudi Bogu, kar je božjega.“ Po alokuciji imenoval je papež 11 škofov.

Knez Bismark, kateremu edinemu se ima Prusija ali prav za prav hohencolerska rodbina zahvaliti, da zdaj nadvladuje nad vso Nemčijo, dobil je 21. t. m. od cesarja Viljema dopis, v katerem ga reši predsedništva ministerstva ter mu prepušči samo še v zadevah države in zunanje politike nasvete storiti. Bismark pa dozdej ni samo vso zunanjo politiko srečno vodil, ampak bil je tudi duša vse notranje reorganizacije. Tem bolj se je čuditi, da se ravno zdaj njemu omeji njegov delokrog, ko so važne reforme na dnevnem redu. Baje Bismark Hohencollerjem prenemšk — in — preliberalen.

Razne stvari.

* (Posojilo ljubljanskega mesta) se, kakor pozvemo iz Dunaja, od c. k. finančnega ministerstva ne bode dovolilo. Tedaj še dolgo ne smejo delati naši mestni očetje; to je vendar žalostno.

* (Narodna čitalnica v Ljubljani) imela je 26. t. m. svoj redni občni zbor. Ker tudi to leto g. društveni tajnik ni bil nazoč pri zboru, nijmo slišali nam kot drugo točko dnevnega reda obečanega poročila tajnikovega; samo obljubilo se nam je, da ga dobimo tiskanega v roke. Najbolj radovedni smo bili na 4. točko: Poročilo zaradi „Narodnega doma“. Nadejali smo se slišati o kakem

odločnem koraku v tej stvari, za katero so se že pred tremi leti delnice podpisovale. Pa „gut Ding braucht Weile“ in zato se — nič ni sklenilo; samo prihodnjemu odboru se je naložilo, da nadaljuje priprave kot „Narodni dom.“ Sladko spavaj! do prihodnjega občnega zbora. — Volitve novega odbora se je udeležilo 48 udov. Izvoljeni so vsi prejšnji funkcionarji, samo namesto dr. Razlag-a, M. Kreč-a in J. Ogrinc-a so prišli v odbor gg.: Kadilnik, Turk in Petričič. — Silvestrov večer praznuje čitalnica letos na — novega leta dan, ker so na Silvestrovo društveniki čitalnice od tukajšnjih c. k. častnikov na strelišče povabljeni! — Pevci čitalnice letos niso imeli pravice voliti, ker niso pravi udje!

* (Za društvo „Narodna šola“) na Štajerskem in Kranjskem smo odposlali nekaterim poverjenikom te dni povabilo in društvena pravila. Dalje prosimo poverjenike, da naznanijo odboru, ali blage volje hote prevzeti ta posel za „Narodno šolo“. Stoprv, ko nam bodo imena znana, naznanili bodemo po časopisih, da se pristopivši vedo kam obračati. Ko se oglasi precejšno število udov, sklical se bode občni zbor, kateri bode postavil predsednika in odbornike za vspešno delovanje. Poverjenike za Koroško, Primorsko in Goriško postavimo pozneje, ker še čakamo natančnejih poročil. Odbor.

* (Iz Idrije) se nam piše: Tukajšnji nemškutarji — na čelu jim je bivši Slovenec Lipold — hočejo po krčmah pušice nastaviti, v ktere bi se „Schulpfennig“ nabirali. Sramoto bi to bilo za Idrijo, kjer se je pred enim letom ustanovilo društvo „Šola“ v podporo slovenskim šolam, da bi se pa zdaj ravno za nasprotno namene delalo. Mislimo pa, da bodo naši slovenski meščani že ljudstvu odkrili za kaj so take pušice, in da bodo rajše za „Narodno šolo“ kaj storili.

(„Sokol“ ljubljansko telovadno društvo) ima občni zbor, dne 29. decembra 1872 ob pol 11. uri dopoldne v telovadnici. Na dnevnem redu je: 1. Ogovor staroste. 2. Volitev staroste, njegovega namestnika in 7 odbornikov. 3. Poročilo tajnikovo. 4. Poročilo blagajnikovo. 5. Predlog odborov o maškeradi. 6. Nasviti posamesnih družbenikov.

* (Metliška čitalnica) je napravila kakor se nam piše iz Metlike, 22. t. m. prav prijeten večer. Začel se je z deklamacijo Preširnove „Ženske zvestobe.“ Kdor je že slišal deklamovati ali igrati gospodičino F. Z., pa ve, da je bila izvrstna. „Putnika“ Preradovičevega deklamoval je g. Kentner Žiga. Prvikrat je stopil na oder, pa si je že simpatijo poslušalcev pridobil. Igra „Vdovec in vdova“ zbudila je mnogo veselosti v občinstvu, Milka, gospodična F. Z. ima talent za to. Gospodična Angela Drenikova igrala je žalostno vdovo s tolikim čustvom, da se je poslušalcem srčno prikupila. Živko, g. Logar je žalibože prehitro svoj odpotovalni dekret dobil. Baron Samo se je bil svoje naloge dobro naučil. Le tako naprej! Omika bo sčasoma marsikatero dozdaj še mlačnega narodnjaka pridobila naši čitalnici. 23. t. m. se je volil novi čitalnični odbor. Izbran je bil za ravnatelja soglasno g. Navratil, ker se je pa zaradi preobilnega posla v krajnem šolskem svetu zahvalil, izvoljen je bil za vodja g. Franjo Šonbrunn, za tajnika g. Lavoslav Gangl, za blagajnika g. Anton Prosenik, za odbornike gg. Terček prošt, Kapele Janez, Kentner Žiga, Gustin Franjo, za namestnike gg. Lavoslav Fleischmann, Janez Požek, Anton Premier. Živeli na čast in prosperi društvu!

* (Program za Preširnov besedo), katero napravijo pesnikovi čestitelji v Gorici 29. t. m. ob 7. zvečer pri „zlato zvezdi“ v dvorani filodramatiškega društva, se glasi: 1. del. 1.) Overtura po slovanskih napevih, zložil Emil Titl, svira vojaška kapela. 2.) Predsednikov pozdrav. 3.) Na Preširnovem domu. kantata, besede Sritarjeve, napev Ipavčev. 4.) Slavnostni govor. 5.) Mili kraj, zbor, napev Nédvedov. 6.) Neiztrohneno

sree. Preširnova balada, deklamuje gospica Pavlina Doljakova. 7.) Darilo od Vilharja poje g. Razingera. 8.) Mila lunica, melodie nationale de Slovenie par R. Degen, svira na glasoviru gospica Luiza Dolenjčeva. 9.) Šta čutiš, Srbine tužni? Zbor od Davorina Jenka. 10.) Nezakonska mati, besede Preširnovi, napev Maškov, poje g. Josip Noll. 11.) Domovina, zbor Nédvedov. II. del: Zabava, pri kateri svira kapela c. kr. 52. peš-polka nadvojvode Franca Karla pod osebnim vodstvom g. kapelnika Blaschkeja. — Vstop je samo povabljenim dovoljen.

* (Iz Gorice) se nam piše 24. t. m.: Goriški Staroturki, ki imajo zdaj našo čitalnico v rokah, niso hoteli osnovalnemu odboru za Preširno besedo prepustiti čit. dvorane, da bi bil v njej napravljen narodno slovesnost v spomin našega največjega pesnika. Osnovni odbor je bil primoran obrniti se do italijanskega filharmoničnega društva, ki mu je drage volje svoje lepe prostore odstopil za slovensko besedo. In tako so naši Italijani osramotili slovenske Staroturke, ki so hoteli Preširno (!) besedo zaprečiti.

* („Soča-Quadrille“) G. Blascke, kapelnik c. kr. 52. peš-polka nadvojvode Franca Karla, ki zdaj v Gorici garnisonuje, je slovenskemu muzikalnemu in plesočemu svetu gotovo dobro poznani po svoji „Ljubica-kadrilji“, katero je pred nekoliko leti v Ljubljani na svetlo dal. Ta umetnik je nalašč za Preširno besedo v Gorici zložil po slovenskih napevih novo kadriljo pod naslovom „Soča-Quadrille“, v katero je zapletel mnogo krasnih pesni: n. pr. „Kaj boš, kaj boš za mano hodil?“ „Snoči je pa slane pala“, „Sabljo moja“ i. dr. Nadejamo se, da g. kapelnik to kadriljo, če bode pri Preširnovi besedi dopala, o čemer pa niti dvomiti nij, tudi v tisku izda in tako naše muzikalno slovstvo obogati.

* (Za notarja v Žužemberku) je imenovan penzionirani c. kr. sodnik g. Franc Omahen.

* (Podporno društvo za bolne delavce) praznuje v nedeljo 5. januarja svojo obletnico. Čisti donesek vstopnin in srečkanja pripada društvenemu fondu.

* (Izobraževalno delavsko društvo v Ljubljani) je pri obnem zboru 8. t. m. volilo nov odbor. Prejšnjemu predsedniku Kuncu se je očitalo, da nij vestno ravnal z društvenimi denarji; pri preiskavi društvenih knjig in računov pa je v ta namen izvoljeni odsek vse našel v redu. Tedaj je g. Kunc rehabilitiran in ista dva društvenika, katera sta njemu to krivično ravnanje očitala, se po sklepu obnega zboru izključujeta iz društva. Dalje sklene občni zbor, naj vsi delavci pristopijo tukajšni požarni straži, in ta sklep se v tem motivira, da bode po pristopu mnogo slovenskih delavcev požarna straža izgubila svoj nemški značaj.

* (V Žavski čitalnici) bode v nedeljo dne 29. t. m. ob 1/2 7 uri zvečer predlaganje računa t. l. in volitev novega odbora h kateri vse ude uljudno vabi Odbor.

* (Za okrajnega šolskega nadzornika kamniškega okraja) je imenovan učitelj II. mestne ljudske šole v Ljubljani g. J. Sima, menda za velike zasluge, katere si bode (dozdaj si jih še nij) pridobil s časom kot urednik „Schulzeitung“.

* (Nov narobe svet) je — kakor nam lokalni poročevalec piše — v Ljubljani vpeljan in spominja na po vsem svetu znani pregovor. Gospod Mahr tukajšni nemškutar in vedja trgovinske šole je namreč imenovan za krajnega šolskega nadzornika, dasi slovenski ne zna. Ker pa te zmožnosti nima, jemlje vedno g. Belarja seboj po šolah in učilnicah. Gosp. Belar pa je — gluhi! — „Mi temu nemamo drugo pristaviti, nego staro pregóvorno resnico: „ako slepec slepega vodi, obadva v jamo padeta.“

* (V Savo vrgla) sta dva „flosarja“ iz Slovenskega svojega tovariša, s katerim sta se na

plavi sprla, da je utonil. Nesrečnik se piše France Novak.

* (Poštarska služba na Vačjem) je razpisana do 3. januarja.

* (Za „Schulpfennig“) nemškutarski agitirajo menda po vsej deželi posebno glavarij okrajni. Že župane s tem nadlegujejo. Nabrane peneže pa porabijo za nemškutarske namene. Tako bode menda tudi nova „Laibacher-Schulzeitung“ dobivala podpore od „Schulpfenniga“.

* („Na odsojah“) Predstava dramatiškega društva na Štefanov dan, pri kateri se je igral po J. Ogrincu poslovenjeni Mosenthal-ov ljudski igrokaz: „Na odsojah“ („Sonnwendhof“) je zopet bila tako dobro obiskana v vseh prostorih gledišča, da se dram. društvo res sme ponašati s svojimi letošnjimi vspehi. Ako bo slovensko gledišče v tej razmeri, kakor letos, napredovalo, lahko, da že v prihodnji sezoni se dajo dve slovenski predstavi na teden. Predstava igre „Na odsojah“ bila je vse hvale vredna, zlasti g. Kocelj (Matija) je tako živo slikal zlobnega, bezbožnega požigalca, da si ne moremo misliti boljšega predstavjalca te role. Gospodična Jamnikova (Ana) ganila je vso občinstvo z resnično svojo predstavo vsmiljenja vredne prognane hčeri nesrečnega kovača. Gospodična Podkrajškova (vdova Monika) je bila tako mlada in brhka videti in se kot vdova tako dobro obnašala, da smo jo končno morali obžalovati v njeni resignaciji. Gospa Odijeja (stara Meta) in gospa Valenta-Brusova (Micka) ste vselej na svojem mestu; g. Schmidt (Valentin) je iz svoje role naredil kar se je dalo; gg. Noll (župnik) in Kajzel (kotlar Šimenec) sta se z vso hvalevredno marljivostjo lotila svojih malih nalog. G. Ternovec (cerkovniku) priporočamo glasnejše govoriti. — Mosenthal-ov igrokaz sam na sebi je še dosti efektan, da si v marsičem pretiran; slovenska prestava nij dovolj uglajena. Sploh opozorujemo naše dram. društvo gledati na gladek olikan jezik v svojih predstavah; kajti ravno dramatiške predstave morajo biti zgled lepega in čistega konverzijonelnega jezika. Končno si ne moremo, da ne bi grajali deloma nespodobnega obnašanja nekaterih izmed občinstva na galeriji med najresnejšimi scenami te igre.

* (Požar v Ljubljani.) Na sveto noč, ko se je ravno začelo zbirati ljudstvo k polnočnicam, naznanjala sta dva strela iz grada, da gori. Vse je mislilo, da se je ogenj vnel v kakem predmestju, ker dva strela po požarno-stražnem redu zaznamovata ogenj v predmestjih; gorelo pa je v gospodskih ulicah, katere še spadajo pod mesto, v dimniku. Ogenj se je hitro ugasil. Straža na gradu pa naj v prihodnje bolj pazi, da ne straši po nepotrebnem prebivalce tistih del mesta, kjer ne gori. Tudi požarni straži bi priporočali, naj čez cev, po katerej vodo napeljujejo, položi mostice, da nij pasaža za vozove zaprta po vseh popreknihih ulicah med Ljubljano in krajem ognja, kakor se je to tudi tačas zgodilo.

* (Iz Ptujja) se nam piše: Glediščna predstava „medeni tedni“ se je 15. decembra v naši čitalnici jako dobro svršila. Gospodična Tekla Š. in gospodična E. sti svoji roli vrlo dobro rešili, akoravno je bila zadnje imenovana prvokrat na odru. Gospod P. je v veselih igrak kot dober igralec znana osoba, in je tudi sedaj svojo nalogo vse-skozi prav dobro izpeljal. Občinstvo je bilo po vsem zadovoljno, kar je tudi s pripoznavno pohvalo dovelj pokazalo. — V pustnem času so v ptujski čitalnici sledeče veselice: 22. januarja veliki ples, 2., 16., 23. in 25. februarja veselice s plesom, 26. febr. arinkova pojedina.

* (G. J. Žužek) je imenovan za začasnega konceptnega adjunkta pri polit. upravi za Kranjsko.

* (Iz Zagreba) prihaja vest, da je umrl ravnatelj gimnazije Josip Kostić, ljut magjaron in kultura bivšega Raucha, sicer kot učitelj marljiv. On je bil pod Rauchom orodje in uzrok, da se je izpodilo več narodnih profesorjev in mnogo učencev.

* (V težko ječo Lepoglava) so 21. t. m. bivšega izdavalca in urednika starčevičjanskega lista „Hrvatska“ F. Matašič-a, enega glavnih vodjev upora v Rakovu, odpeljali, kjer bode od svoje petletne ječe še tri leta in pet mesecev odslužil, med tem ko se mu je čas enega leta in 3 mesecev, katere je v preiskovalnem zaporu prebil, zaimunil.

* („Osvěta“) zove češki list, ki že tretje leto v Pragi v mesečnih vezkih po pet pol (velikega oktava) izhaja in prikaže izvrstne učene razprave in dobre izvirne povesti. Četrt leta velja 1 gld. 50 kr. Priporočamo te zvezke onim, ki se hočejo pečati z dobrim berilom v češkem jeziku.

* (Kopernik Nikolaj) eden najslavnejših astronomov je bil pred 400 leti 7. febr. rojen. V Varšavi se, kakor piše „Golos“ že zdaj delajo priprave, da se ta dan slavi dostojin spomin imenitnega poljskega učenjaka. Monument, kateri se je njemu na čast že 1830. l. bil postavil v Varšavi, se bo popravil in okinčal in se bo ta dan kolikor mogoče slovesno obhajal.

* (Ruskij enciklopedičeskij slovar) ali naučni slovník začena po novem letu v Petrogradu izhajati pod uredništvom vseučilišnega profesorja Berežina; sodelovalo bode 185 učenjakov, po večini profesorji, in bode celi slovník, kateri bo v petih letih dokončan, obsegal 15 do 17 knjig. Cena vsaki knjigi je na 2 rublja 50 kopek nastavljen.

* (Umrli je) 30. junija v trdnjavi Šumli na Turškem naš rojak dr. Gabriel Preširen, sorodnik našega neumrlega pesnika; poročilo njegove smrti prišlo je še le zdaj v njegov rojstni kraj Bled in še le 21. t. m. je bila zapuščinska obravnava. Ranjki je govoril več jezikov in si zaradi tega in zaradi njegove velike zdravniške vednosti ter bistro glave pridobil v Carigradu, kjer je neko po ondodnih zdravnikih že popuščeno ljubljensko sultana ozdravil, hitro slavno ime, tako da ga je turška vlada pošiljala za dobre honorare v kraje, kjer je kolera najhujše razsajala. Menda je bil žrtev svojega ljudoljublja. Pred smrtjo je bil nadzdravnik baje s 4800 gl. letne plače.

Dunajska borsa 23. decembra.

Kreditne akcije	331	50
Akije narodne banke	964	—
Napol.	8	76
C. k. cekini	5	15
Srebro	108	75

Plučna sušica je ozdravljiva!

dokazano v knjigi, katera je ravnokar v 8. natisu na dan prišla in katerej uže mnogo tisoč novo spomlad življenja zahvaljuje. Način lečenja je vsakterniku razumljivo popisan od M. Auerbach-a. **Zdravljenje je prosto, stroški mali, povsod rabljivo, vspeh radikalen.** Dobiva se na pošiljatev 1 tolarja 5 sreb. grošev = 2 gl. = frank. 40 Cts. od (247—6)

J. V. Albert-u

München, Maximiliansstr. Nr. 37.

brez zdravila

Na prsih in plučah

bolani se po naravnem potu tudi v obupnih in od zdravnikov za neozdravljive razglašanih slučajih radikalno ozdravljajo

brez zdravila.

Po natančnem popisu bolezni pove pismeno več

Dir. J. H. Fickert, Berlin.

Wall-Strasse No. 23.

Honorar 5 gld. a. v., ki se naj pismu priloži.

(162—33) brez zdravila

V prsni, plučni in boleznih v spodnjem trupu od zdravnikov zaukazano in s srečnim uspehom rabljeno.

Gospoda dvornega zalagarja **Jane-a Hoff-a** centralna zaloga **Dunaj, Kovratring 3.**

Zala-Löve, 16. avgusta 1872. Dr. J. Kaberhol, e. kr. polkovni zdravnik, hvali Vaš sladov čokoladni. Bodite torej tako dobri in pošljite mi en funt v podobnih slučajih rabiti z nakazom vred pod naslednjo adresno: J. Prihovszky, okrajni zdravnik.

Franzensfeld, 25. marca 1872. Znanemu glasu Vaših preparatov zaupajoč, prosim, da svojih močeh jako oslabela, šest steklenic Vašega sladocileč-plučni katinega piva semkaj pod mojo adresno poste restante.

Dr. Maks Lechner, garnizonski glavni zdravnik.

Sereth, 18. aprila 1872. Zadnjič dobrotno mi poslane preparate sem po predpisu užival in je sladova zdravilna čokolada jako blagoukusna, tečna in dobrodejoča; pri sladovih prsni bombonih, ko sem jih jemati začel, pokazal se je učinek prav očitno, kajti slina je šla ven, ne da bi mi bilo treba kašljati. Tudi ne opuščam izreči Vam svojo zahvalo in Vas prositi, da mi še enkrat 5 paketov prsni sladovih bombonov s poštnim povzetkom pošljete.

(222—3)

Nikolaus Wakanowski, davkarski praktikant.

Zaloga v Ljubljani pri gosp. Martinu Golobu. — V Ipavi pri gosp. Ant. Déperis - u.

Epileptičen krč ali božjast

zdravi pismeno poseben zdravnik za božjast **Dr. O. Killisch,** Berlin, Louisenstrasse 45. (255—2)

Pričujoče ima čez tisoč bolnikov v ozdravljenji.

Jaz Vilhelmina Rix

s tem javno izrekam, da sem kot vdova rajn. **dr. A. Rixa** zadnjih 16 let sama in edina pripravljalka prave in nepopačene

originalne paste Pompadour,

ker samo jaz skrivnost pripravljanja poznam. Zato s tem oznanjam, da se omenjena pasta Pompadour od zdaj naprej samo v mojem stanovanji, **Dunaj, grosse Mohren-gasse Nr. 14, 1. Stiege, Thür 62,** prava dobi, in svari pred kupovanjem pri vsakem drugem, ker sedaj niti zaloge, niti podružnice ne vzdržujem in ker sem vse poprejšnje zaloge zaradi storjenega popačevanja opustila. Moja prava pasta Pompadour, tudi čudežna pasta imenovana ne bode nikdar zgrešila svojega učinka; vseh te nepresegljive paste za lice gre nad vse pričakovanje in je edini **garantirani** pomoček za naglo in neizgredljivo odpravljenje vseh izpuškov v obrazu, sajeecev, peg, šinj in mozolcev. Garancija je toliko gotova, da se **denar nazaj daje**, ako pasta ne pomaga. Lonček te izvrstne paste s podukom vred velja 1 gld. 50 kr. — **Razpošilja se proti povzetku.** Naročila pisma naj se pošiljajo Vilhelmini Rix, doktorjevi vdovi, Dunaj, Gr. Mohren-gasse Nr. 14, iz prijaznosti vis-à-vis mojim čestitim prejemnikom, dajem, ako se mi majhni opravi v raznih stvarih naročujejo, te opravke poskrbeti in ne računim zanje nobene provizije. (177—16)

Zahvalna pisma se ne razglašajo.

Mojim čestitim kupovalcem v Beču in pokrajini!

Po prevzetji **Mošvega imetka** sem v položaji, mojim p. n. kupovalcem sledeče zapisane članke po uenavadno nizki ceni in s poroštvom za zanesljivo in dobro blago ponuditi in si dovoljim ob enem na-tó pozoriti, da se čestitim p. n. kupcem takša prilika k dobremu kupu primernih božičnih in novo letnih daril ne bode tako hitro spet ponudila, in namreč:

Perilo za gospode.

Srajce iz pravega batista à gld. 1,30, 1,60, 2 gld. najfiniše.

Bele srajce iz najfiniše angleške bombaževine po gld. 1,50, 1,80, 2, 2,50, 3, 3,50, izšite gld. 4,25, 4,75, 5,20.

Bele srajce iz najboljšega rumburškega platna à gld. 1,50, 1,80, 2,50, 3, 3,50, 4, 5, 6, 7 in 8.

Spodnje hlače za gospode po nemški, francoski in ogerski obliki à gld. 1, 1,50, 1,80.

Perilo za gospe.

Srajce za gospe iz najboljšega rumburškega platna à gld. 1,50, 1,80, 2, 2,50, 3,50 in 4.

Jopice (corzete) enojnate à gld. 1,30, 1,80, iz barhanta gld. 1,60, 2, 2,50, 3,50.

Jopice z izšitim vkladanjem gld. 2,50, 3, 3,50, 4,50, 5,50 najfiniše.

Halje za gospe po šegi ali na vleček à gld. 1,80, 2,50, 3, 3,50, 4, 5 in 6.

Spodnje hlače za gospe iz najfiniše angleške bombaževine ali barhanta gld. 1,20, 1,60, 2, 2,50.

Platnenina.

Francoski robei iz batista s pravobarvanim obrobom 1/2 dvanajsterice gld. 1,50, 2, 2,50.

Bel platneni robei 1/2 dvanajsterice gld. 1, 1,50, 2, 2,50, 3 najfiniše.

Bel platneni robei v elegantnem obrisku 1/2 dvanajsterice gld. 2,50, 3, 3,50, 4, 4,50, 5.

1 kos 1/4 široko 30vateljno hribovsko platno gld. 5,75, 6,75, 8,50.

1 kos 1/4 široko 30vateljno ubeljeno rumburško platno gld. 8,50, 10, 11, 12.

1 kos 1/4 široko 30vateljno rumburško platno gld. 12, 13, 14, 15.

1 kos 1/4 široko 48—50vateljno holandijsko platno gld. 16,50, 18, 20, 25.

1 dvanajsterica obrisačev à gld. 4,50, 5, 6, iz damasta gld. 7,50.

1 kos 30vateljno obrisačev iz damasta à gld. 9, 10, 11, 12.

Prava angleška bombaževina vatelj 18, 20, 25, 30, 36 kr.

Razum tega vsake bire namizje, gradl, posteljska pertenina, nankinsko platno, motozi, piqué, barhant itd. po čudovito nizkeji ceni.

Pletenina.

Nogavice za gospode za dvanajsterico gld. 2,50, 3, 3,50, 4.

Nogavice za gospe za dvanajsterico gld. 3,50, 4,50, 5.

Zdravični prsniki za gospode à gld. 1, 1,50, 2,50, 3,50.

Prsniki za gospe po gld. 1,50, 2,50, 3,50, posebno zoper nahod priporočati.

Tovarnica platna in perila

Naslov: Fr. Raubitschek-a

„zur Billigkeit“

Wien, Taborstrasse 15.

Naročbe v okrajno se na povzetje ali pošiljatev zneska izvršujejo. Popolni razkazek cen na zahtevo franco in zastonj.

Popust. Pri naročtvi na gld. 100 eno celo namizje za 12 osob. (246—6)

Izdatelj in za uredništvo odgovoren: Ivan Semen.

olje iz ribje masti

od

Viljema Maager-ja na Dunaji.

Od prvih medicinskih avtoritet preiskano, priporočeno in zapisano kot najčistejše, najboljšo, najnaravnejše in priznato nauspešniše zdravilo za **boleznih v prsih in plučah**, za škrofule, lišaj, gnojne bolečine, izpuške na koži, otekline bezgalke, slabotnost itd. se dobi pravo — steklenica à 1 gld. — ali v moji fabriški zalogi: **Dunaj, Bäckerstrasse Nr. 12**, ali v najbolj renomiranih lekarnah in speccerijskih štacunah monarhije, tako med drugimi pri teh-le firmah: **Maribor:** J. D. Bankalarjeva vdova, A. W. König, lekar; **Gradec:** Ertl & Krepesch, D. Sigmund, M. Seiner, F. X. Seeger, trgovci, V. Grablowitz, lekar; **Celje:** F. Janesch, trg.; **Judenburg:** J. Postl, trg.; **Celovec:** Dr. P. Hauser-jevi dediči, A. Beinitz, F. Erwein, lek.; **Ljubljana:** Eggenbergerjeva vdova, Ot. Schenk, lek. P. Lassnik, M. Golob, trg.; **Ptuj:** G. Karagyena, A. E. Reithammer. (199—6)

Trgovski učenec,
zmožen slovenskega in nemškega jezika, dobre odgoje in z dobrimi šolskimi svedočbami se koj sprejme v moji prodajalnici železnin, kovanin, ključarskih izdelkov in orodja; učenje trpi 3 leta; ko bi pa starši ali varuhi želeli, da jaz za obleko učenca skrbim, pa bi se moral 4 leta vezhati. (256—2)

J. N. Kautzhammer v Ormažu.

starši in prijatelji slovenske mladine!

Naročite se za leto 1873 prav obilno na

„VERTEC“.

časopis s podobami za slovensko mladost.

„Vertec“ izhaja že tretje leto in velja za celo leto s poštino vred 2 gld. 60 kr. brez pošte 2 „ 40 „

Za pol leta polovico.

Naročnina naj se pošilja po poštinih nakaznicah (Postanweisungen), ki se dobé na vsakeji pošti.

Vredništvo „Verteca“.

(251—2)

šentp. predm. štev. 15 v Ljubljani (Laibach).

Matej Soršak

v **Kropi na Gorenjskem (Oberkrain)**, priporoča svoje **puške**, katere pridno kupujejo, nove baže, imenovane: **Lefauchaux** iz damaska, 1 dvocevka velja 30, 33, 35, 38, 40, 50 in do 100 gld. in še više. — 1 Percussions damask dvocevka velja 18, 20, 22, 23, 25, 30 do 60 gld. — 1 železna dvocevka velja 11 gld. 80 kr., 12, 13, 15 do 18 gld. — Železne enocevke po 6, 6 gld. 50 kr. do 7 gld. — Revolverji 7, 9, 12 m/m. velja 8 gld. 50 kr., 10 gld. 50 kr., 12, 15, 17, 20 do 30 gld. — Patrone 7, 9, 12, 14, 16, 18 m/m. vsake sorte samokresi, puške na kapsel, Šajbe, se po znamenito nizki ceni po poštnem povzetju (Nachnahme) pošiljajo. Kdor denar naprej pošlje, dobi provizijo. (250—3)

Veselo je pač vendar

če si človek **k loterijski direkciji** zadnjič tudi enkrat po **denarje**

gre. Dolgo sem bil neodločen, kar poskusim enkrat z podukom za loterijsko igro od profesorja računoslavlja

R. pl. Orlicé

Berlin, Wilhelmstrasse 5

in vspeh je bil izvrsten

z dobičkom terne.

Maria Zell

Jak. Suppan.

Popraševanja zastonj čez podeljenje poduka odgovorja profesor

pt. Orlicé, Berlin, Wilhelmstrasse 5. (252—1)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.